

A XI-A REUNIUNE ȘTIINȚIFICĂ A INSTITUTULUI INTERNAȚIONAL AL CETĂȚILOR

(EGGERSBERG, 28 SEPTEMBRIE — 1 OCTOMBRIE 1971)

Consiliul științific al Institutului internațional al cetăților, cu ocazia celei de a XI-a reuniuni, ținută la Eggersberg (Republica Federală a Germaniei) pe tema:

„Sistemele de fortificație din secolele XVI, XVII, XVIII și XIX, ca o continuare a construcțiilor de apărare medievale și considerate din punct de vedere național. Date istorice, condiții actuale ale fortificațiilor și metodologia conservării și punerii lor în valoare”.

— Ține să mulțumească autorităților Bavariiei („Bayerisches Landesamt für Denkmalpflege”, „Bayerische Verwaltung der Schlösser, Gärten und Seen” și „Deutsche Burgenvereinigung”) pentru excelenta organizare și călduroasa primire.

La reuniune au participat: Mr. Gilyard-Beer (Anglia); prof. F. Machatschek (Austria); prof. Leonardo Vilena (Spania); prof. G. Moutsopoulos (Grecia); prof. Laszlo Gerö (R. P. Ungară); prof. Piero Gazzola și prof. R. Cassi (Italia); prof. Hotke (Olanda); prof. Maievski (R. P. Polonă); prof. Azeredo (Portugalia); prof. Grigore Ionescu (R. S. România); prof. Werner Mayer (Republica Federală a Germaniei); prof. I. Pavel (R. S. Cehoslovacă); arh. Ivan Zdravcović (R. S. F. Iugoslavia).

După ce a luat cunoștință de rapoartele reprezentanților celor treisprezece țări, Consiliul științific decide să supună serviciilor și ministerelor responsabile, *Recomandările următoare*:

1. Fortărețele și fortificațiile orașelor din secolele XVI, XVII, XVIII și XIX au fost adesea complet abandonate sau sacrificate dezvoltării urbanistice. Uneori n-au rămas decât ruine sau porțiuni de o oarecare importanță, ca porți de oraș sau de fortărețe, tronsoane de ziduri sau șanțuri, acestea ascunse adesea de construcțiile noi care, în unele cazuri, li s-au suprapus.

2. Puținele exemple de metereze, de fortărețe sau orașe, cu bastioanele lor, porți și șanțuri, constituie monumente de artă ale construcțiilor din secolele XVI, XVII, XVIII și XIX, de o mare raritate și tocmai de aceea, de o valoare remarcabilă.

3. Fortificațiile conservate ale orașelor trebuie să formeze obiectul unei atenții speciale în amenajarea orașelor și să fie inserate în zonele de protecție, făcând parte din centrul istoric.

4. Luând în considerație raritatea lor sus menționată, se recomandă degajarea, scoaterea lor la suprafață și consolidarea structurilor de apărare din secolele XVI, XVII, XVIII și XIX.

5. Scoaterea la suprafață a incintelor fortificate trezește un interes special deoarece acestea constituie o circumscriere vizibilă a centrului istoric. În spațiile verzi, cuprinse în șanțurile care n-au fost umplute, se oferă posibilitatea amenajării lor pentru terenuri de destindere și în același timp —

cadrul orașului fiind îmbogățit — pentru promovarea turismului.

6. Incinta fortificată, o dată degajată și restaurată, primește o volorare urbanistică considerabilă, constituind o împărțire naturală între centrul istoric și zonele urbane mai moderne ce îl inconjoară și care nu au importanță din punctul de vedere al monumentelor.

7. Incinta fortificată oferă posibilități nu numai pentru articularea optică a zonelor urbane, dar, de asemenea, pentru facilitarea circulației, mijlocind drumuri circulare, paralele și parcuri.

8. Dacă fortărețele și ruinele lor nu au o valoare din punct de vedere practic, ele au cu atât mai mult din punct de vedere istoric. O dată consolidate, ele pot să formeze scopul plimbărilor populației și turiștilor. Ele pot forma obiect de cercetări și pot contribui la educația istorică a poporului.

9. În conservarea acestui tip de monumente, exemple ale istoriei unei țări, ar trebui să se urmărească oferirea lor unei noi funcțiuni în viața actuală care, în sensul mai sus menționat, bazându-se pe importanța lor istorică, justifică salvarea și punerea lor în valoare.

Președintele Consiliului Științific,

PIERO GAZZOLA

GRIGORE IONESCU, “ARHITECTURA POPULARĂ ÎN ROMÂNIA”

EDITURA MERIDIANE, BUCUREȘTI, 1971

În cursul anului 1971, Editura Meridiane a publicat, într-o formă și cu o ilustrație simțitor îmbunătățite, lucrarea mai veche a prof. arh. Grigore Ionescu privind „Arhitectura populară românească”, Ed. Tehnică, 1957.

Frumusețea subiectului tratat, necesitatea unor astfel de sinteze, succesul lucrării anterioare datorată aceluiași cercetător competent și pasionat, au făcut ca și de data aceasta tirajul să se dovedească insuficient și cortea să se epuizeze în mai puțin de o săptămână.

În cele ce urmează, vom căuta să prezentăm unele aspecte ale acestei opere valoroase — modul de abordare a problemelor, tratarea trăsăturilor caracteristice ale arhitecturii țărănești, ca și unele propuneri pentru o viitoare ediție.

Autorul a trasat cu o mină sigură tabloul cuprinzător al acestui important capitol al culturii populare românești. În ordinea firească, în prima parte a lucrării sînt înfățișate principalele tipuri de așezări (cele trei tipuri de sat, împărțiat, răsfiat și adunat, ca și tipurile mai noi sau satul adunat săsesc), locuința (pornind de la cele mai vechi — bordeiul, coliba — la casa cu diferitele sale variante regionale, avînd însă o

formă unitară), gospodăria în ansamblu (cu aspecte diferind după tipul de sat căruia-i aparține), instalațiile tehnice de tipuri variate, ca și hanurile țărănești și prăvăliile populare, aspectele monumentale în arhitectura populară — bisericile de lemn.

În partea a doua, mai restrînsă evident ca spațiu, sînt descrise diferitele materiale folosite (lemnul cu precădere, apoi piatra, lutul, mai nou cărămida), procedeele de construcție (diferite după materialul folosit și elementele construcției la care sînt aplicate), plastica arhitecturală și decorativă — un capitol amplu, în care sînt analizate proporțiile și simetria așezărilor și a tuturor construcțiilor, ca și decorația variată; ultimul capitol privește relațiile între meșterii populari și arhitectura cultă.

Enunțate în Introducere, în tot cuprinsul lucrării vor fi urmărite și subliniate caracteristicile specifice ale arhitecturii țărănești: perpetuarea tradițiilor autohtone, unitate în ansamblu și varietate regională, legătura organică permanentă cu mediul înconjurător, măiestria artistică desăvîrșită.

Așezare, gospodărie, locuință — nucleul vieții țărănești, ni se înfățișează istoric-evo-

lutiv, împeună cu lăcașurile de cult și diferitele realizări tehnice ingenioase. Spunem „evolutiv”, dar este vorba de o evoluție care a durat sute și sute de ani, fiecare generație preluînd și prelucrînd elementele tradiționale moștenite din tată în fiu. S-a vorbit de un „geniu creator” al poporului român, și pe drept cuvînt, pentru că această reluare nu a însemnat imitare steapă ci creație vie, bazată pe o continuitate de viață și concepții, pe respectarea și îndrăgirea moștenirii strămoșești.

Poate cel mai mare merit al lucrării constă în tratarea interdependentă a tuturor factorilor care au contribuit la realizarea construcțiilor țărănești. Fiecare obiectiv este văzut în timp, spațiu, tehnicitate. Pornind de la un arhetip, sînt studiate toate variantele, noile apariții, modificările moderne sau împrumuturile. Afirmările sînt clare, solid construite, fără ipoteze nefundamentate. Foarte interesantă și logică ni se pare prezentarea originii gospodăriei cu ocol întărit, explicată prin „adaptarea unui fel de locuință străveche, de caracter mai mult universal decît greco-roman, la nevoile specifice impuse de locul și de ocupația oamenilor care îl foloseau”.